

Pressi- ja teabeosakond

Euroopa Liidu Kohus
PRESSITEADE nr 172/21
Luxembourg, 6. oktoober 2021

Kohtuotsus (kohtuasi C-35/20)
A (piiriületus lõbusõidulaeva pardal)

Liikmesriik võib näha oma kodanikele karistuse ähvardusel ette kohustuse kanda ükskõik millist transpordivahendit või marsruuti kasutades teise liikmesriiki reisis kaasas kehtivat isikutunnistust või passi.

Kuigi liidu õigusega ei ole vastuolus see, kui määratud karistus on kriminaalõiguslik, on sellega vastuolus niisugused ebaproportsionaalsed karistused nagu trahv, mis ulatub 20%-ni rikkumise toimepanija keskmisest kuu netosissetulekust.

Soome kodanik A reisis 2015. aasta augustis lõbusõidulaevaga Soomest Eestisse ja tagasi. Sel reisil sõitis ta läbi Soome ja Eesti vahel asuvate rahvusvaheliste vete. Tal oli kehtiv Soome pass olemas, aga tal ei olnud seda reisil kaasas. Seetõttu ei saanud A Helsingisse tagasi jõudmisel läbi viidud piirikontrolli käigus esitada ei seda passi ega ühtki muud reisidokumenti, kuid tema isikusamasuse sai tema juhiloa alusel siiski kindlaks teha.

Syyttäjä (prokuratuur, Soome) esitas A vastu süüdistuse väikese raskusastmega piiririkumise toimepanekus. Nimelt on Soome õigusnormide kohaselt Soome kodanikel kriminaalkaristuse ähvardusel kohustus kanda ükskõik millist transpordivahendit või marsruuti kasutades teise liikmesriiki reisis või teisest liikmesriigist saabudes Soome territooriumile sisenemisel kaasas kehtivat isikutunnistust või passi.

Esimeses kohtuastmes tuvastati, et A oli toime pannud süüteo, ületades Soome piiri ilma, et tal reisidokument kaasas oleks. Talle ei mõistetud siiski mingit karistust, sest kuritegu oli väikese raskusastmega ning talle määrata võidava trahvi – mis arvutatakse Soome karistusõiguse kohaselt tema keskmise kuusissetuleku alusel – kogusumma oli ülemäära suur, ulatudes 95 250 euroni.

Kuna apellatsioonkaebus, mille prokuratuur selle otsuse peale esitas, jäeti rahuldamata, esitas ta kassatsioonkaebuse Korkein oikeusele (Soome kõrgeim kohus). Seejärel otsustas viimati nimetatud kohus küsida Euroopa Kohtult, kas liidu kodanikele ELTL artiklis 21 ette nähtud vaba liikumise õigusega¹ on kooskõlas käesolevas asjas kõne all olevad Soome õigusnormid ning eelkõige kriminaalkaristuste määramise kord, mille kohaselt on riigipiiri ilma kehtiva isikutunnistuse või passita ületamise eest ette nähtud trahv, mis võib ulatuda 20%-ni rikkumise toimepanija kuu netosissetulekust.

Euroopa Kohtu hinnang

Euroopa Kohus täpsustas oma otsuses kõigepealt seda, millistel tingimustel võib näha ette kohustuse vajaduse korral kriminaalõiguslike karistuste ähvardusel kanda kaasas isikutunnistust või passi, kui reisitakse sellisesse liikmesriiki, mille kodanik asjaomane isik ei ole.

¹ Võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2006. aasta määruses (EÜ) nr 562/2006, millega kehtestatakse isikute üle piiri liikumist reguleerivad ühenduse eeskirjad (Schengeni piirieskirjad), sätestatud.

Esiteks tõdes ta selles osas, et direktiivis 2004/38², milles on täpsustatud ELTL artiklit 21, sisalduvast väljendist „kellel on kehtiv isikutunnistus või pass“ tuleneb, et ühe liikmesriigi kodanike teise liikmesriiki reisimise õiguse kasutamisele kehtib nõue, et nad kannavad kehtivat isikutunnistust või passi endaga kaasas. Selle vaba liikumisega seotud formaalsuse³ eesmärk on hõlbustada vaba liikumise õiguse kasutamist, tagades, et iga isiku, kellel see õigus on, saab võimaliku kontrolli käigus kergesti tuvastada. Järelikult aitab liikmesriik, kes näeb oma kodanikele ette kohustuse kanda teise liikmesriiki minnes riigipiiri ületamise korral niisuguseid dokumente kaasas, kaasa sellest formaalsusest kinnipidamisele.

Teiseks täpsustas Euroopa Kohus karistuste osas, mida võidakse määrata liidu kodanikule, kes seda formaalsust ei järgi – viidates autonoomiale, mis liikmesriikidel selles osas on –, et liikmesriigid võivad näha ette vajaduse korral kriminaalõiguslikud karistused, tingimusel et need on kooskõlas eelkõige proportsionaalsuse ja diskrimineerimiskeelu põhimõttega.

Euroopa Kohus järeldas sellest, et **liidu kodanike vaba liikumise õigusega ei ole vastuolus riigisisised õigusnormid, millega liikmesriik näeb oma kodanikele kriminaalkaristuse ähvardusel ette kohustuse kanda teise liikmesriiki reisisid kaasas kehtivat isikutunnistust või passi**, ükskõik millist transpordivahendit või marsruuti ta kasutab. Nende karistuste kohaldamise kord peab siiski olema kooskõlas liidu õiguse üldpõhimõtetega, muu hulgas proportsionaalsuse ja diskrimineerimiskeelu põhimõttega.

Lisaks jõudis Euroopa Kohus samale järeldusele seoses nõudega, et liikmesriigi kodanikul tuleb teisest liikmesriigist saabudes selle liikmesriigi territooriumile sisenedes, mille kodanik ta on, kanda kaasas kehtivat isikutunnistust või passi. Ta täpsustas siiski, et kuigi liikmesriik võib oma naasvalt kodanikult tema territooriumile sisenemisel isikutunnistuse või passi esitamist nõuda, ei tohi sellise dokumendi kaasas kandmise kohustus sisenemisõigust mõjutada.

Lõpuks analüüsis Euroopa Kohus küsimust, kas ELTL artikli 21 lõikega 1 ja direktiiviga 2004/38 koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste hartas ette nähtud karistuse proportsionaalsuse põhimõttega⁴ on vastuolus selline kriminaalkaristuste määramise kord, nagu see Soome õiguses riigipiiri ilma kehtiva isikutunnistuse või passita ületamisel kehtib.

Sellega seoses märkis ta, et kuigi liikmesriigid võivad määrata liidu õigusest tuleneva õiguse kasutamise formaalse nõude rikkumise eest karistuseks trahvi, **peab see karistus vastama rikkumise raskusastmele**. Kui – nagu käesoleval juhul – kehtiva isikutunnistuse või passi kaasas kandmise kohustust rikub aga vaba liikumise õigust omav isik, kel on see dokument olemas, kuid kes jättis selle lihtsalt reisile kaasa võtmata, on see väikese raskusastmega rikkumine. Seega **ei vasta rikkumise raskusastmele nii raske rahaline karistus, nagu seda on trahv, mis ulatub 20%-ni rikkumise toimepanija kuu netosissetulekust**.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda siseriikliku kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on siseriikliku kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele siseriiklikele kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127

---

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT 2004, L 158, lk 77; ELT eriväljaanne 05/05, lk 46), artikli 4 lõige 1.

³ Direktiivi 2004/38 põhjendus 7.

⁴ Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 49 lõige 3.